

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ

до проекту спільного наказу «Про затвердження Методики визначення втрат підприємств, установ та організацій оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності»

I. Визначення проблеми.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» постановлено ввести в Україні воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року.

З початку збройної агресії Російської Федерації проти України ворог цілеспрямовано завдає нищівних ударів по об'єктах критичної інфраструктури та суб'єктах господарювання на всій території нашої держави.

Проект спільного наказу розроблено на виконання пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326 «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації», якою затверджено Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі – Порядок) та доручено міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади розробити і затвердити методики, передбачені Порядком.

Згідно з підпунктами 20 та 21 пункту 2 Порядку визначення шкоди та збитків здійснюється окремо за напрямками «економічні втрати підприємств» та «втрати установ та організацій».

Напрямок «економічні втрати підприємств оборонно-промислового комплексу» включає втрати підприємств, у тому числі господарських товариств усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна, а також упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності.

Основні показники, які оцінюються щодо підприємств державної та недержавної форм власності:

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна;
упущена вигода.

Напрямок «втрати установ та організацій оборонно-промислового комплексу» включає втрати установ та організацій усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна (крім втрат громадських будівель та споруд комунальної власності, які відносяться до підпункту 51 пункту 2 Порядку).

Основні показники, які оцінюються щодо установ та організацій державної та недержавної форм власності:

вартість втраченого, знищеного чи пошкодженого майна;
упущена вигода.

Визначення шкоди та збитків підприємств, установ та організацій здійснюється відповідно до методики, затвердженої спільним наказом Мінстратегпрому та Фонду державного майна України, за погодженням з Мінреінтеграції.

Згідно з пунктом 3 Порядку переліки основних показників в межах кожного напрямку не є вичерпними і можуть бути доповнені у відповідних методиках.

Відповідальними за визначення шкоди та збитків за наведеними напрямками є:

міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, які є уповноваженими органами управління, - в частині державних підприємств оборонно-промислового комплексу та господарських товариств оборонно-промислового комплексу, у тому числі господарських товариств, у статутному капіталі яких державі належить 50 та більше відсотків акцій (часток, паїв), що належать до сфери їх управління, а також в частині установ та організацій оборонно-промислового комплексу, що належать до сфери їх управління;

обласні, Київська міська держадміністрації (на період воєнного стану - військові адміністрації) - в частині підприємств оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності, у тому числі господарських товариств (крім тих, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі), які розміщуються на території відповідних областей та м. Києва, а також в частині установ та організацій оборонно-промислового комплексу недержавної форми власності, які розміщуються на території відповідних областей та м. Києва.

Відповідно до пункту 5 Порядку факт фіксації пошкоджень або руйнації будівель та споруд, зумовлених збройною агресією Російської Федерації, здійснюється відповідно до Порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 473.

Проектом спільного наказу пропонується затвердити Методику визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності (далі – Методика).

Методика містить два розділи:

I – Основні положення;

II – Організаційні засади оцінки збитків.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	–	+
Держава	+	–
Суб'єкти господарювання	+	–
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	–

Врегулювання зазначених проблемних питань не може бути здійснено за допомогою:

ринкових механізмів, оскільки такі питання регулюються лише нормативно-правовими актами;

діючих регуляторних актів, оскільки законодавством порушені питання не розв'язані.

II. Цілі державного регулювання

Головною ціллю розроблення проекту наказу є унормування процесу визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності, шляхом затвердження Методики.

Методика застосовуватиметься під час оцінки (визначення розміру) реальних збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок втрати, руйнування або пошкодження їх майна у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації, оцінки (визначення розміру) упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності зазначеними суб'єктами господарювання, а також оцінки потреб у відновленні майна суб'єктів господарювання.

Методика передбачає механізми оцінки (визначення розміру) збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок збройної агресії, оцінки (визначення розміру) упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності зазначеними суб'єктами господарювання, а також оцінки потреб у відновленні майна суб'єктів господарювання, станом на дату оцінки, яка є датою не раніше 24.02.2022. Оцінка (визначення розміру) збитків (упущеної вигоди), станом на дату оцінки, яка передує 24.02.2022 здійснюватиметься шляхом незалежної оцінки згідно із вимогами Закону України

«Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» або судової експертизи (експертного дослідження) згідно із Законом України «Про судову експертизу», із дотриманням методологічного регулювання оцінки майна, яке здійснюється, зокрема, національними стандартами оцінки майна, за наявності вихідних даних та інформаційних джерел, необхідних для проведення оцінки (визначення розміру) збитків.

Результат проведення оцінки збитків має вартісний вираз.

Метою оцінки збитків (у вартісному виразі), згідно із Методикою, є:
визначення розміру реальних збитків;

визначення упущеної вигоди;

визначення витрат, необхідних для відновлення майна та майнових прав, що зазнали руйнівного впливу внаслідок збройної агресії.

Об'єкт, мета та ціль оцінки мають бути зазначені в звіті про оцінку збитків або висновку експерта.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1 Збереження ситуації, яка існує на цей час	Така альтернатива є неприйнятною, оскільки не дозволить досягти цілі державного регулювання
Альтернатива 2 Затвердження проекту спільного наказу	Обраний спосіб є прийнятним і єдиним для вирішення проблемного питання. Прийняття проекту наказу дозволить затвердити Методику визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям оборонно-промислового комплексу усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
------------------	--------	---------

<p>Альтернатива 1</p> <p>Збереження ситуації, яка існує на цей час</p>	<p>Відсутні.</p>	<p>Збереження ситуації, яка існує на цей час унеможливить подання позову Державою Україна до міжнародних судових інстанцій для отримання компенсації за шкоду та збитки, завдані підприємствам, установам та організаціям оборонно-промислового комплексу внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також за упущену вигоду від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності/</p>
<p>Альтернатива 2</p> <p>Затвердження проекту спільного наказу</p>	<p>Визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії, в межах кримінальних проваджень за законодавством України;</p> <p>визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії, для цілей подання постраждалими заяв на компенсацію;</p> <p>визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії, для цілей подання позовів (в тому числі колективних) постраждалими до міжнародних судових інстанцій, а також подання позову Державою Україна до міжнародних судових інстанцій;</p> <p>інші цілі, визначені законодавством</p>	<p>Витрати, пов'язані з проведенням незалежної оцінки збитків або судової експертизи (експертного дослідження)</p>

--	--	--

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	29	29	14	-	72
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	40,3 %	40,3%	19,4%	-	100%

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Збереження ситуації, яка існує на цей час	Відсутні.	Збереження ситуації, яка існує на цей час не дозволить визначити збитки, завдані суб'єктами господарювання внаслідок збройної агресії Російської Федерації
Альтернатива 2 Затвердження проекту спільного наказу	Подання позовів (в тому числі колективних) до міжнародних судових інстанцій з метою отримання компенсації за збитки, завдані внаслідок збройної агресії Російської Федерації	Витрати, пов'язані з проведенням незалежної оцінки збитків або судової експертизи (експертного дослідження)

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

За результатами опрацювання альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання здійснено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

Вартість балів визначається за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей.

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1 Збереження ситуації, яка існує на цей час	0	Є недоцільним, оскільки не дозволить досягти цілей державного регулювання
Альтернатива 2 Затвердження проекту спільного наказу	4	Цілі прийняття регуляторного акта можуть бути реалізовані повною мірою

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Відсутні	За інформацією Київської школи економіки, оприлюдненої на офіційному вебсайті 01.04.2024 в розділі «Росія заплатить», внаслідок бойових дій прямі збитки завдані підприємствам та промисловості оцінюються вже у \$13,1 млрд.	Є неприйнятним, оскільки не вирішує цілей державного регулювання
Альтернатива 2	Прийняття проекту спільного наказу сприятиме затвердженню Методики, що матиме наслідком можливість визначення шкоди та збитків, завданих суб'єктам	Витрати пов'язані з проведенням незалежної оцінки збитків або судової експертизи (експертного дослідження) залежатимуть від кількості суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу всіх форм	Цілі прийняття регуляторного акта можуть бути реалізовані повною мірою

	господарювання внаслідок збройної агресії Російської Федерації та отримано відповідні компенсації	власності, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації	
--	---	--	--

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1	Не вирішує ключового завдання щодо затвердження Методики підрахунку шкоди та збитків підприємств, установ та організація оборонно-промислового комплексу всіх форм власності, внаслідок збройної агресії Російської Федерації	X
Альтернатива 2	Сприятиме створенню умов для підготовки позовів суб'єктів господарювання та Держави Україна до міжнародних судових інстанцій з метою отримання компенсації за збитки, завдані внаслідок збройної агресії Російської Федерації	Деякі підприємства, установи та організації оборонно-промислового комплексу розташовані на територіях, які знаходяться в тимчасовій окупації, оточені (блоковані) Російською Федерацією. Наказом Мінінтеграції від 25.04.2022 № 75 (зі змінами), зареєстрованим в Мін'юсті 25.04.2022 за № 453/37789, затверджено Перелік територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточені (блоковані) станом на 23 липня 2022 року.

		Зазначений перелік постійно актуалізується.
--	--	---

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який забезпечить розв'язання проблеми, є прийняття регуляторного акта.

Заходи, які необхідно здійснити розробникам проекту спільного наказу для впровадження регуляторного акта:

- забезпечити інформування суб'єктів господарювання про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення на веб-сайті Мінстратегпрому;
- провести процедуру погодження проекту спільного наказу з Мінреінтеграції та ДРС.
- направити проект спільного наказу до Мін'юсту для проведення державної реєстрації.

Таким чином, ступінь ефективності основних принципів і способів досягнення цілей оцінюється як високий

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Для цілей Методики за умовну грошову одиницю приймають долар США. Отриманий результат в еквіваленті умовної грошової одиниці переводять в гривневий еквівалент за курсом НБУ на дату оцінки.

Незалежна оцінка збитків проводиться на підставі договору між суб'єктом оціночної діяльності та замовником такої оцінки, у якому встановлюється дата оцінки.

Оцінка збитків, що завдані об'єктам державної або комунальної форми власності проводиться суб'єктом оціночної діяльності, обраним на конкурентних засадах у порядку, встановленому законодавством.

Замовниками оцінки є особи, визначені Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

Судова експертиза, що пов'язана з оцінкою збитків, призначається (доручається) відповідно до вимог Закону України «Про судову експертизу» та відповідного процесуального законодавства. Експертне дослідження, що пов'язане з оцінкою збитків, призначається (доручається) відповідно до вимог законодавства.

За результатом незалежної оцінки збитків складається звіт про оцінку збитків в електронній формі та у паперовій формі (за необхідності).

Звіт про оцінку збитків складається суб'єктом оціночної діяльності із дотриманням вимог нормативно-правових актів з оцінки майна у стислій або повній формі.

Для цілей подання позовів до міжнародних судових інстанцій складається повна форма звіту про оцінку збитків, який має відповідати Міжнародним стандартам оцінки або загальноновизнаним у світі стандартам, у випадку, якщо їх застосування вимагається відповідною міжнародною судовою інстанцією.

Звіт про оцінку збитків є дійсним до дати відшкодування збитків (включно).

Під час проведення незалежної оцінки релевантними видами вартості можуть бути: ринкова вартість, вартість заміщення, вартість відтворення, валова вартість девелопменту.

Виконавці оцінки (визначення розміру) збитків мають право доступу до об'єкта оцінки, документації та іншої інформації, яка є необхідною або має суттєве значення для проведення оцінки, отримують пояснення та додаткові відомості, необхідні для проведення оцінки, від замовника оцінки та інших осіб та здійснюють огляд об'єкта оцінки, зокрема, із використанням технічних засобів та інформаційних джерел (дані дистанційного зондування Землі та їх похідних продуктів, фотоматеріали, відеоматеріали та інше).

Особистий огляд об'єкта оцінки проводиться оцінювачем суб'єкта оціночної діяльності, який здійснює незалежну оцінку збитків, або судовим експертом, який проводить (виконує) судову експертизу (експертне дослідження), зокрема, з врахуванням режимних обмежень, та за умови наявності доступу до такого об'єкта (на дату оцінки здійснено розмінування, доступ до майна наявний, безпечний та інше).

Оцінка (визначення розміру) збитків здійснюється за наявності вихідних даних, необхідних для проведення оцінки, та наявності інформаційних джерел.

Копії документів, що використовуються як вихідні дані, мають бути чіткими та завірені належним чином.

Інформаційними джерелами, що застосовуються під час оцінки збитків є:

результати огляду об'єкта оцінки, що здійснений, зокрема, із використанням технічних засобів та інформаційних джерел (фотоматеріали, відеоматеріали, дані дистанційного зондування Землі та їх похідні продукти, аналітика соціальних мереж, існуюча публічна інформація та інше);

ринкові дані, які застосовуються під час проведення оцінки збитків: інформація про угоди купівлі-продажу подібного до об'єкта оцінки майна, ринкові ціни на подібне майно тощо;

інформація з інших актів (звітів, висновків експертів), складених за результатами оцінки збитків;

інші інформаційні джерела, які можуть бути застосовані під час оцінки збитків.

Під час оцінки (визначення розміру) збитків відповідно до Методики необхідним є отримання визначеного законодавством документу, що підтверджує те, що втрата, руйнування або знищення майна відбулась внаслідок збройної агресії.

Рецензування звітів про оцінку збитків є обов'язковим у разі, якщо об'єктом оцінки є майно, яке належить до державної або комунальної форми власності. У такому випадку рецензування забезпечується Фондом державного майна України, його регіональними відділеннями та проводиться рецензентами, що працюють в Фонді державного майна України та його регіональних відділеннях, або експертними радами саморегулювальних організацій оцінювачів. В інших випадках рецензування звіту про оцінку збитків здійснюється на запит особи, яка має заінтересованість у неупередженому критичному розгляді оцінки, за наявності конфліктів, спорів тощо та проводиться експертними радами саморегулювальних організацій оцінювачів.

У разі виникнення спорів, пов'язаних із результатами оцінки збитків (визначеного розміру збитків), зокрема спорів, які розглядаються в суді, неякісна (недостовірна) оцінка збитку встановлюється виключно за результатами рецензування звіту про оцінку збитків.

Якщо за результатом проведення рецензування звіту про оцінку збитків встановлено, що оцінка є неякісною (недостовірною), оцінка майна здійснюється повторно.

Оплата робіт з проведення незалежної оцінки збитків та рецензування звітів про оцінку збитків, у разі їх рецензування експертними радами саморегульованих організацій оцінювачів, здійснюється за кошти підприємств, установ, організацій, фізичних осіб або інших джерел, що не заборонені законодавством.

Реалізація регуляторного акта не потребуватиме додаткових фінансових витрат органів управління.

Реалізація регуляторного акта може мати додаткові витрати з Державного бюджету України для здійснення оцінки шкоди та збитків, завданих бюджетним установам та організаціям внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Сума витрат залежить від кількості та площі бюджетних установ та організацій пошкоджених або зруйнованих внаслідок збройної агресії Російської Федерації, ступеню руйнації, їх місцезнаходження, трудомісткості виконання робіт тощо.

Слід звернути увагу, що однією з цілей оцінки є визначення збитків, завданих внаслідок збройної агресії Російської Федерації, для подання позовів (в тому числі колективних) постраждалими до міжнародних судових інстанцій, а також подання позову Державою Україна до міжнародних судових інстанцій.

Прийняття регуляторного акта сприятиме визначенню шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок військової агресії Російської Федерації, для наступного використання цих даних для підготовки консолідованої претензії України до Російської Федерації щодо реалізації її міжнародноправової відповідальності за військову агресію проти України та притягнення Російської Федерації до відповідальності в міжнародних судових органах.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії спільного наказу не обмежується у часі та залежить від змін у законодавстві України.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Наразі неможливо поррахувати розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією спільного наказу. Розмір відповідних надходжень залежить від кількості задоволених позовів, які будуть подані Державою Україна до міжнародних судових інстанцій.

Кількості суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання Методики, можливо буде підрахувати після повної деокупації тимчасово окупованих територій України.

Часові витрати на ознайомлення з положеннями спільного наказу становитимуть близько 1 години.

При цьому слід зазначити, що спільний наказ буде розміщено у вільному доступі на офіційному вебпорталі Верховної Ради України в розділі «Законодавство» та на офіційному вебсайті Мінстратегпрому.

Часові витрати на укладення договору між суб'єктом оціночної діяльності та замовником такої оцінки і на отримання звіту про оцінку в середньому становитимуть 1 місяць (в залежності від категорії майна).

Ураховуючи викладене, показником результативності регуляторного акта є

інформація Мінреінтеграції щодо кількості:

1) звітів про оцінку збитків, отримана від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, відповідальних за визначення шкоди та збитків за напрямками «економічні втрати підприємств» та «втрати установ та організацій» (далі – міністерства, інші центральні органи виконавчої влади);

2) звітів про оцінку збитків, отримана від місцевих органів виконавчої влади, відповідальних за визначення шкоди та збитків за напрямками «економічні втрати підприємств» та «втрати установ та організацій» (далі – місцеві органи виконавчої влади);

3) висновків судового експерта, отримана від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади;

4) висновків судового експерта, отримана від місцевих органів виконавчої влади.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності дії регуляторного акта буде проводитись статистичним методом.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня його оприлюднення; повторне відстеження – не пізніше ніж через два роки після набрання чинності регуляторним актом; періодичне відстеження – кожні три роки після проведення повторного відстеження.

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснювати Мінстратегпромом та Фондом державного майна України як розробниками акта.

Міністр з питань стратегічних галузей промисловості України

Герман СМЕТАНІН

« ___ » _____ 2024 р.

ВИТРАТИ
на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які
виникають внаслідок дії регуляторного акта

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
<p>Реалізація спільного наказу для суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу не потребуватиме:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. витрат на придбання основних фондів, обладнання та приладів, сервісне обслуговування, навчання/підвищення кваліфікації персоналу тощо; 2. сплати податків та зборів; 3. витрат, пов'язаних із веденням обліку, підготовкою та поданням звітності державним органам; 4. витрат, пов'язаних з адмініструванням заходів державного нагляду (контролю) (перевірок, штрафних санкцій, виконання рішень/приписів тощо) 5. витрат на отримання адміністративних послуг (дозволів, ліцензій, сертифікатів, атестатів, погоджень, висновків, проведення незалежних/обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації тощо) та інших послуг (проведення наукових, інших експертиз, страхування тощо) 6. витрат на оборонні активи (матеріали, канцелярські товари тощо); 7. витрат, пов'язаних із наймом додаткового персоналу. 			